Contributed by Koen Haegens & Alex de Jong
woensdag, 03 december 2003 -

Het is een bonte stoet die deze zaterdag door de straten van Parijs trekt ter gelegenheid van het tweede Europese Sociaal Forum. Migranten, feministen, milieu- en derdewereldactivisten en veel, heel veel communistische groeperingen en partijtjes: de andersglobalisten zijn niet onder een noemer te vangen. Waar sommigen de diversiteit prijzen als de grote kracht van de 'beweging van de bewegingen', pleiten anderen voor minder vrijblijvendheid en een duidelijker ideologisch profiel.

Na twee uur wachten langs de route is het einde van de demonstratie nog niet in zicht. In aparte 'blokken' trekken de deelnemende groepen langzaam voorbij. 'Korea is one', is te lezen op een spandoek van Zuid-Koreaanse communisten. 'Geen hoeren, geen slavinnen', heet de campagne van allochtone vrouwen uit de buitenwijken van Parijs. Tussen de verschillende organisaties door trekken carnavaleske creaties voorbij, gemaakt door kunstenaars uit heel Europa.

De demonstratie vormt het sluitstuk van het tweede Europees Sociaal Forum (ESF), een variant op de succesvolle World Social Forums in Brazilië. Zo'n veertigduizend andersglobalisten discussieerden de afgelopen dagen met elkaar over alle mogelijke politieke en sociale onderwerpen. Het Forum moet volgens de organisatie 'een ontmoetingsplaats zijn voor organisaties, bewegingen of individuen die zich keren tegen het neoliberalisme'. Door middel van debatten, seminars en workshops wil het ESF een bijdrage leveren aan het bedenken van alternatieven voor de huidige wereldorde.

Van een open uitwisseling van ideeën is op donderdagochtend bij de grote bijeenkomst over de anti-oorlogsbeweging geen sprake. In de reusachtige, naast een snelweg gelegen tent luisteren de duizenden aanwezigen geduldig naar de vanaf het podium voorgedragen statements. Politieke partijen zijn formeel uitgesloten van deelname aan het ESF. Desondanks zijn de meeste sprekers niet alleen actief voor een sociale beweging, maar ook prominent partijlid. De achterban joelt en juicht bij iedere uitspraak van 'hun' vertegenwoordiger.

Inmiddels lijkt het ESF verschillende, met elkaar botsende taken te vervullen. Mensen afkomstig uit tal van landen en van diverse politieke pluimage gaan met elkaar in gesprek over sociale alternatieven. Dat kan met name in de kleinere, meer gespecialiseerde workshops tot vruchtbare resultaten leiden.

Maar naast een ontmoetingsplek voor activisten vormt het Forum voor veel organisaties een uitgelezen gelegenheid om de achterban te mobiliseren en nieuwe leden te winnen. Dat vereist een eenvoudiger, meer propagandistisch karakter van de bijeenkomsten. Soms lijkt het versterken van de eigen club ten koste te gaan van de opbouw van de globaliseringsbeweging als geheel.

De oproep van een groep mensen om een Vijfde Internationale op te richten doet in dit verband haast sarcastisch aan. Maar hun initiatief is niet bedoeld als een subtiele kritiek op de versplintering en het sektarisme bij het ESF. Bloedserieus marcheren de nieuwe hemelbestormers in de demonstratie voorbij. Op de rode T-shirts staat het logo van de hamer en sikkel met daarachter een grote vijf.

De onenigheid over de juiste verhouding tussen partij en beweging, en tussen sektarisme en ideologische vaagheid, is onderdeel van een fundamentele discussie over de toekomst van het ESF. Moet de beweging streven naar meer eenheid en gezamenlijke standpunt, of dient de diversiteit aan opvattingen en politieke kleuren gekoesterd te worden? Argumenten voor beide posities zijn terug te vinden in de grote demonstratie. De optocht laat de grote kracht van de beweging zien. Groepen die in veel opzichten mijlenver uit elkaar staan, trekken gezamenlijk op in hun strijd voor enkele gemeenschappelijke doelen. Dat leidt er tegelijkertijd toe dat deze buitengewoon vaag zijn. 'Voor een Europa van de rechten, in een wereld zonder oorlog', is het motto van de demonstratie. Wie kan daar niet achter staan?

Hoewel de strijd om de politieke kleur van de beweging doorgaans met woorden gevoerd wordt,

eindigt de demonstratie op deze zaterdag anders. Helemaal achter in de stoet volgt een delegatie van de Franse Parti Socialiste. De sociaal-democraten ondertekenden de oproep voor het ESF niet, maar zoeken toch toenadering tot de electoraal interessante andersglobalisten. Na tweeënhalf uur wachten op de Place de la République kunnen zij eindelijk beginnen te lopen. Inmiddels sluiten ook de anarchisten zich aan bij de stoet. Uit onvrede over het volgens hen te gematigde ESF organiseerden zij de afgelopen week een eigen 'libertair' forum.

Voor enkele in het zwart geklede anarchisten werkt de aanwezigheid van de kleine groep sociaal-democraten als een rode lap op een stier. Terwijl de schemering invalt vliegen de glazen flessen en stukken vuurwerk door de lucht. Er ontstaat een vuurtje temidden van de in paniek verkerende socialisten. Hun wat meer potige, arbeideristisch aandoende Belgische collega's vormen een keten om het blok te beschermen.

De meeste deelnemers hebben de tocht er dan al lang opzitten. De dag na de demonstratie verzamelen de Nederlandse deelnemers zich voor het vertrek bij de bussen. Vanaf de kiosk op de straathoek lacht een kleurige Karl Marx hun toe. 'Andersglobalisme: een nieuwe Internationale?', luidt de tekst op de poster van het tijdschrift Alternatives Internationales. Het tweede ESF is voorbij, maar de discussie over de toekomst van de andersglobaliseringsbeweging staat nog in de kinderschoenen.